
AGRARIAN AND ENVIRONMENTAL LAW. LAND LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-24>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Данилюк С. М.

*викладач циклової комісії юридичних дисциплін
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Сільське господарство є однією з найважливіших галузей реального виробництва. Проте, зважаючи на специфічні особливості циклічності власного виробництва, в теперішніх ринкових умовах воно займає особливе місце, що не дозволяє йому повною мірою і на рівних конкурувати на міжгалузевому рівні. Сьогодні сільськогосподарське виробництво України, зокрема, як і агропромисловий комплекс загалом перебувають у центрі суспільної уваги. В умовах продовольчої кризи, про яку серйозно говорять на міжнародному рівні, а саме в ООН, з початку 2008 року, Україна могла б стати одним з найбільших експортерів продовольства у світі і отримувати не менші прибутки, аніж країни Перської затоки від нафти та газу. Саме тому наш АПК потребує серйозних, продуманих та глибоких реформ [1].

Адже досвід розвинутих держав в цьому питанні є особливо корисним для визначення найбільш ефективних форм і методів державного впливу на цю, без сумніву, важливу галузь економіки.

Державне регулювання сільського господарства за кордоном – це складний механізм, що включає інструменти впливу на прибутки фермерів, структуру сільськогосподарського виробництва, аграрний ринок, соціальну структуру села, міжгалузеві і міжгосподарські відносини. Тому потребує створення стабільних економічних, правових і соціальних умов для розвитку сільського господарства, задоволення потреб населення в якісних продуктах харчування за соціально прийнятними цінами та охорони навколишнього середовища [2].

Ефективна система приватного фермерства, яка існує зараз за кордоном, складалася не один десяток років. Сьогодні головним

змістом аграрної політики більшості економічно розвинених країн є державна підтримка аграрного сектора за допомогою різного роду субсидій, дотацій і пільг. Якщо аналізувати політику держави у цьому напрямку, причому не з юридичної, а з економічної точки зору, то можна чітко прослідкувати її намагання стимулювати розвиток продуктивних сил в сільському господарстві.

Найбільш повно заходи, з державної підтримки агропромислового комплексу за кордоном, згруповані за цільовою ознакою, досліджені та узагальнені В. Назаренком і А. Папковим, які чітко розмежовують заходи прямого і непрямого державного субсидування.

До заходів прямого державного субсидування вони відносять підтримку прибутків сільгоспвиробників, яка полягає у прямих державних компенсаційних платежах, платежах, пов'язаних зі збитками від стихійних лих та платежах за збиток, зумовлений реорганізацією виробництва (виплатами за скорочення посівних площ, вимушеним забомом худоби і т. д.).

Заходами непрямого державного регулювання АПК вищезгадані науковці вважають перш за все цінове втручання на ринку продовольства шляхом підтримки внутрішніх цін на сільськогосподарську продукцію; встановлення стабільних квот і тарифів, податків на експорт та імпорт продовольства; компенсацію витрат сільгоспвиробників із придбання засобів виробництва шляхом надання субсидій на придбання добрив, отрутохімікатів і кормів; виплату відсотків за отриманими кредитами, виплату зі страхування майна; сприяння розвитку ринку, що передбачає виділення державних коштів на розробку і здійснення ринкових програм; субсидії на зберігання продукції та транспортні перевезення; сприяння розвитку виробничої інфраструктури, який припускає виділення державних коштів на проведення заходів довгострокового характеру, що забезпечують зростання ефективності виробництва; субсидії на будівництво виробничих приміщень, здійснення іригаційних проєктів, рекультивуацію земель, а також на сприяння створенню фермерських об'єднань [3].

Для України, як і в більшості країн Східної Європи початку перебудови, було характерне суттєве обмеження втручання держави у розвиток аграрного сектора з метою досягнення так званого «ринкового саморегулювання» сільського господарства. Результатом такої непродуманої політики і стало різке загострення аграрної кризи в регіоні.

Ситуація, коли держава зовсім не втручається в економіку, є класичною моделлю так званого дикого капіталізму, суспільні відносини якого засновані на приватній власності. Втручання держави в економіку,

в усі її інфраструктури характерне для тоталітарної системи, державного соціалізму, де основу суспільних відносин становить державна власність. Найбільш вдало, на наше переконання, принципи лібералізму та державного регулювання у АПК поєднані у США [4].

Бюджетні витрати на американські програми цінової підтримки і стабілізації у різні періоди характеризувалися певними особливостями, будучи особливо підвищеними в роки великого врожаю та низьких ринкових цін. Прямі урядові виплати фермерам, зазвичай, складали 5% усіх надходжень від реалізації сільськогосподарської продукції, включаючи і виплати за консервацію родючих земель [5].

Проте фермер у цій країні менш захищений державою, аніж в країнах Європейського Союзу. Яку б програму фінансування ми не розглянули, вона спрямована перш за все на захист споживача і природного середовища. В результаті фермерам доводиться діяти в умовах жорсткої конкуренції, що й призводить до ефективності сільськогосподарського виробництва в США, набагато вищої, аніж в багатьох країнах ЄС.

Державне регулювання сільського господарства у цій країні проявляється перш за все у стимулюванні його модернізації і забезпеченні сприятливого для галузі режиму оподаткування. Важливою складовою частини державного регулювання є фінансово-кредитна підтримка аграрного сектора економіки. Причому фінансування здійснюється шляхом виділення з державного бюджету асигнувань, які йдуть на цільові програми. В результаті державне регулювання сільськогосподарського кредиту втілюється в наступних формах: 1) створення особливих державних кредитних інститутів, що організують діяльність мережі кооперативних банків сільськогосподарського кредиту; 2) наділення кредитних організацій правом випуску цінних паперів; 3) полегшення фермерам доступу до кредиту за допомогою низьких кредитних ставок; 4) бюджетне фінансування організацій сільськогосподарського кредиту для покриття збитків, зумовлених зниженням кредитних ставок і несплатою кредитів.

На федеральному рівні діє більше 10 міжгалузевих цільових програм: консервація і вилучення земель, продовольча допомога малозабезпеченим верствам населення, компенсація збитку від стихійних лих, маркетинг, інспекція та ін. Причому 80% бюджетних коштів, що виділяються на ці програми, контролює Міністерство сільського господарства через товарно-кредитну корпорацію (ТКК), Адміністрацію у справах фермерів (АДФ) та інші фінансово-кредитні органи, що залишилися, а інші 20% засобів витрачаються через органи управління штатів і місцеві органи управління [6].

Відповідно до норм Сільськогосподарського закону 1985 р. фермерам США надано право вироблену ними продукцію продавати на вільному ринку, реалізовувати за контрактами, закладати на зберігання безпосередньо в господарстві в очікуванні вищих цін на ринку, здавати під заставу в ТКК.

Міністерство сільського господарства США допомагає реалізовувати фермерам їхню продукцію. До того ж у сільському господарстві США існує два види цін державної підтримки. Перші – це цільові (гарантовані), які розповсюджуються на найбільш важливі види сільськогосподарської продукції. Рівень цільових цін розрахований таким чином, щоб вони гарантували рівень доходу для самофінансування розширеного відтворення на фермах з середнім і зниженим рівнями витрат. Реалізація фермерської продукції відбувається за ринковими цінами, які можуть бути вище, нижче або рівні цільовим. Але в кінці року (іноді і протягом року за авансовими платежами) фермер отримує різницю між цільовою і ціною реалізації, якщо остання нижче. Таким чином, саме цільова ціна є економічною реальністю для фермера, тобто остаточною ціною реалізації, яку почали називати гарантованою. Другі – це заставні (заставні ставки). За заставною фіксованою ціною фермер здає в ТКК під заставу всю продукцію у випадку, якщо ринкові ціни є нижче заставною ціни. У останньому випадку закладена продукція протягом 9 місяців може бути викуплена фермером. Якщо цього не відбудеться, то вона переходить у власність ТКК, а фермер отримує за неї грошову компенсацію за заставною ціною (ставкою) із вирахуванням витрат за зберігання. Заставна ціна (ставка) є нижньою межею гарантованих цін на сільськогосподарську продукцію. Якщо протягом 9 місяців світові ціни виявляться нижчими за заставну ставку, то фермер може викупити здану продукцію за цінами світового ринку. В такий спосіб фермер отримує чистий прибуток через різницю між заставною ставкою і ціною світового ринку [1].

Таким чином, продумане поєднання державного регулювання в США і концепції лібералізму, призвело до того, що ця держава вважається одним з найбільших експортерів у світі. Досвід цієї держави буде без сумніву корисним у проведенні аграрної реформи в Україні.

Література:

1. A USA AGRICULTURAL PERSPECTIVE Mike Dunn. URL: <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/17325/1/ar720029.pdf>.

2. Мезенцева Е.С. Государственное регулирование АПК в развитых странах *Вестник СевКавГТУ, Серия «Экономика»*. 2004. № 1 (12). URL: http://science.ncstu.ru/articles/econom/12/37.pdf/file_download].

3. Назаренко В. И., Папцов А. Г. Державне регулювання сільського господарства в державах з розвинутою економікою. М. : Інформагробізнес, 1996.

4. Аграрне право України Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / В. М. Гайворонський, В. П. Жушман, В. М. Корнієнко та ін.; За ред. В. М. Гайворонського та В. П. Жушмана. Х.: Право, 2003. 240 с.

5. Лебедева О. Державне регулювання сільського господарства в США. *АПК : економіка управління*. 1996. № 7. С. 73-7.

6. CONTROL BY GOVERNMENT Robert G. F. Spitze Professor of Agricultural Economics University of Illinois URL: <http://www.dwaf.gov.za/wfw/Docs/Papers/A%20USA%20AGRICULTURAL%20PERSPECTIVE.doc>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-25>

**ЩОДО ЗАБОРОНИ ВИКОРИСТАННЯ ТВАРИН
У РОЗВАЖАЛЬНИХ ЦІЛЯХ АБО У ВИДОВИЩНИХ ЗАХОДАХ**

Ковальчук Л. В.

студентка III курсу юридичного факультету

Науковий керівник: Липницька Є. О.

кандидат юридичних наук, доцент,

*доцент кафедри господарського та адміністративного права
юридичного факультету*

*Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна*

Однією з найулюбленіших вистав для дітей є циркові трюки, виконані як професійними артистами, так і добре дресированими тваринами. Милі та слухняні тварини захоплюють аудиторію та